

Лекција 4

Прибегавање насиљу

Да ли је употреба насиља у неким случајевима прихватљива?

Васпитно-образовни циљеви часа	Развити критичко мишљење о прихватљивости употребенасиља и о личном понашању.
Задаци	Размислити о употреби насиља и о личном понашању.
Наставна средства	Картице или листићи папира са случајевима из наставног листа 4.4 за сваку групу. (Наставник мора имати информације о правном систему за решавања сукоба у земљи.)
Методe	Рад у малим групама. Критичко размишљање.

Додатне информације

Иако се мир у свету сматра крајњим циљем, ни међународни закони о људским правима нити међународно хуманитарно право не искључују употребу насиља у апсолутном смислу. Циљ часа је да допринесе критичком размишљању ученика о легитимности употребе насиља у специфичним случајевима. Од ученика се тражи да размисле о свом властитом понашању са аспекта насиља, којим се они сами или други служе у њиховом окружењу.

Ток часа

Ученици се деле у групе од четворо или петоро. Ученик или наставник представљају случај 1 из наставног листа 4.4.

Можда ће бити тешко обрадити сва четири случаја на једном часу. Стога, наставник може дати различите случајеве различитим групама, може да одабере два од четири случаја или да дода још један час.

Задатак групе је да расправља о случају користећи питања која су написана на картици, усмено презентује своје одговоре. Наставник мора бити свестан да је кључно питање које се обрађује, до које мере би требало да буде прихватљива употреба насиља. Након што је свака група одговорила, наставник може да да неке додатне информације које су везане за овај случај пре него што представи следећи.

Наставников примерак случајева, питања и додатних информација:

Случај бр. 1

За време демонстрација везаних за антиглобализацију, једна мала група људи почиње да баца камење на зграду седишта познате транснационалне компаније. Полицајци, присутни на лицу места, покушавају да ухвате људе који су одговорни за насталу ситуацију. За време те интервенције, људи који бацају камење, ухвате једног полицајца и озбиљно га премлаће.

Питања:

1. Да ли би било прихватљиво да полиција не интервенише користећи силу, како би избегла ескалацију сукоба?
2. Да ли би било прихватљиво да полицијске снаге употребе своје оружје и пуцају на људе који бацају камење?
3. Да ли би било прихватљиво да полиција интервенише употребом аутоматског оружја?
4. Да ли би било прихватљиво да полиција чека док не буде у могућности да интервенише воденим топовима?

Додатне информације

Следећи међународне стандарде, полиција може употребити силу под одређеним условима. Сила би требало да се употреби само ако је неопходно (тј. у најмањој могућој мери). Ако би надлежни наредио свом полицајцу да интервенише на начин који је потпуно супротан овом правилу, правила УН очекују од њега/ње да одбију да изврше наредбу.

Случај бр. 2

Држава X објављује рат држави Y јер Y јасно штити, и чак финансира, групе побуњеника из државе Y које делују против државе X. Обавештајне снаге државе X откривају у којем селу је смештена група добро организованих и наоружаних побуњеника, и сазнају да планирају велики бомбашки напад на важну индустријску мету.

Питања:

1. Да ли би било прихватљиво да држава X бомбардује село, побринувши се да само неколико људи, укључујући и локално становништво, преживи?
2. Да ли би ово последње било прихватљиво након јасног захтева да се побуњеници предају, те јасног упозорења локалном становништву да напусте село и окупе се на локалном спортском стадиону, где би им било дозвољено да уђу након претреса због оружја?
3. Да ли би било прихватљиво не интервенисати употребом силе? Којих се још алтернативних решења можете сетити?

Додатне информације

По Женевској конвенцији о ратном праву, није предвиђена потпуна забрана употребе војне силе, али су забрањене неке врсте интервенција и оружја. Једно од начела је да се војна сила не би смела употебити против цивилних циљева, тј. не би смела бити свеобухватна нити диспропорционална: на пример, морају да се предузму озбиљни покушаји како би се избегле цивилне жртве, уздржавањем од кориштења најснажнијих бомби против војних циљева, у ситуацијама где су довољне и слабије бомбе. На тај начин се могу избећи цивилне жртве („коллатерална штета“). То не значи да „Женевска конвенција“ о ратном праву сматра коллатералну штету неприхватљивом, већ је само узима у обзир до одређене мере.

Случај бр. 3

Г. Х, младић који ради као техничар у локалној болници, редовно туче своју жену када се врати кући пијан. Његова жена је једном обавестила полицију о батинама које добија од мужа, а које су понекад озбиљне. Комшиница, која је случајно постала свесна целе ситуације, сада може да замисли шта се дешава код комшија када чује да се свађају и вичу.

Питања:

1. Да ли би комшиница у таквим случајевима требало да обавести полицију или је то неприхватљиво задирање у туђу приватност?
2. Да ли полиција треба да интервенише ако добије информације од некога?

Додатне информације

“(...) Државе би требало да осуде насиље над женама, не позивајући се ни на какве обичаје, традицијске или религијске разлоге како би избегле своје обавезе у вези с тим. Требало би да свим расположивим средствима и без одлагања спроводе политику елиминисања насиља над женама, а то значи да би морале да:

(а) размотре, ако то још нису учиниле, ратификацију или приступање Конвенцији о уклањању свих облика насиља над женама, односно, повећати статус суздржане у односу на Конвенцију;

(б) се уздрже од насиља над женама;

(в) истрају у спречавању, истраживању и, у складу с националним законодавством, кажњавању сваког чина насиља над женама, било да су их починила државна или приватна лица(...).”;

Члан 4 Декларације УН о елиминацији насиља над женама (1993).

Случај бр. 4

Лео, 13, је мршав и поприлично низак дечак. Често га малтретирају неки старији дечаки док се игра на месном игралишту. Овај пут им он одговара да га не би смели стално малтретирати, и да се понашају као необразовани и примитивни људи. Неки старији дечаки због тога почну да га озбиљно тучу. Леов пријатељ, улазећи на игралиште, види шта се дешава. И неки старији људи виде шта се дешава док прелазе игралиште на путу од пијаце ка кући.

Питања:

1. Да ли би Леов пријатељ требало да се умеша у овом случају? Како?
2. Да ли старији људи треба да се умешају? Како?
3. Која друга решења бисте предложили?

Као додатни задатак, ученици могу осмислити писмо старијим дечацима у којем објашњавају шта мисле о њиховом понашању. То би могао бити задатак за домаћи рад или за групе које брже раде.